

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

Հ. Բ. Բարսեղյան

Հրատարակում

թիվ 39—40

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՐԻՍՏՐՔԱՐԱՆԻ

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՑ

ԲԱՑՈՒՄ 1870 ԱՄԻՆ

ՆԻՍՏ ԵՐԵՍՈՒՆԵԻՒՆՆ ԵՒ ՔԱՌԱՍՈՒՆԵՐՈՐԴ

17—31 ՄԱՐՏ 1872

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ռ. Յ. ՔԻՒՐՔՅԱՆ

— 1872 —

... Երևանի քաղաքում 1870 թվականին...

... Երևանի քաղաքում 1870 թվականին...

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ԲԱՑՈՒՄ 1870 ՍՄԻՆ

ՆԻՍՏ ԼԹ

1870 ՍՄԻՆ

ՆՍԻՍՏԱՆԻ ՍՐԲԱՅԻՆ ՊԱՏՐԱՐԻ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ. — ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ Ս. Լ. Ֆ. (Բ. Ատենապետ)

ԿԱՐԳ ԽՆԴՐՈՑ

- 1. 4. Վաւերացու մն Նորնտիր Երեւոյիսանաց :
- 2. Տեղեկագիր ընտրութեան կրն. ժողովոյ :
- 3. Ատենական կանոնագրութիւն :
- 4. Կաթնիկիսական եւ Պատրիարքական յարաբերութիւնք :

Ատենապետ էֆ. ատենադ ըսցաւ ժամ 7 1/2 քն ի ներկայութեան մեծագոյն մասի երեսպոխանաց, որք հետզհետէ քաղմանալով ներկայից թիւն 57 ի հասաւ :

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽՆԹԱՅ ԼԸ. ՆՍԻՍ

Ատենապետ էֆ. ձանդեցանեղով թէ ԼԸ. նստի ատենագրութիւնը գեո եւս ապարանէն ելած է ԼԸ. նստի ատենագրութեան վրայ ՚ի գիտողութիւն հրաւրեց զժողովն :

ՊԵԿԵԱՆ Թ. ԷՁ. — ԼԵ. նստի ատենագրութեան վրայ ԼԸ. նստի մէջ ըրած գիտողութիւնը սըխալ արձանագրեալ են. ուստի կը պարտաւորիմ այժմ գիտողութեանց գիտողութիւն ընել :

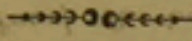
Երես 383 սիւնակ Բ. — Որպէս թէ ետ առած լինիմ Կ. Բ. Լ. Ը. Գ. Դ. Ե. Զ. Է. Ը. Թ. Կ. խօսքս. ես այն խօսքս ետ չաւի, այլ յետագայ խօսքերն ըրած չեմ ըսի, որք դարձեալ արձանագրուեր են :

Երես 398 սիւնակ Բ. եւ երես 399 սիւնակ Ա. — Ինձ նկատմամբ գրուածները չեմ ըսեր թըշնամական այլ աննպաստ են. եւ ստոր ապացոյց սա առաջ կը բերեմ որ, մինչդեռ Սվածեան էֆ. նոյն նստի մէջ երկու անգամ ՚ի կարգ հրաւրեցաւ, ատենագրութեան մէջ չէ նշանակեալ, եւ 387 երես Ա. սիւնակի մէջ Սվածեան էֆ. ՚ի համար խիստ նպաստաւոր եղանակաւ արձանագրեալ է այն գէտը : Չեմ ըսի թէ ես ՚ի կարգ հրաւրեցաւ որք լիք թէ այնպիսի կեցալով մը նկարագրեալ է որ լիք թէ մեր աշուակ յարուցած ըլլալը ժողովոյն մէջ :

ցարդ շարունակել ջանացինք, ասանց վոյժ ընելու ժողովոյն, իր կանոնաւոր շրջանէն դուրս, բրած յաճախ գումարումները. բայց այժմ նրկանակով որ ժողովոյն ներկայ ըլ թացքին հետեւելու համար պէտք եղած ժամանակի դիւրութիւնները կը պակտին մեզ, պարք հարեցաք ներկայուս հրածարիլ Երեսօրհանութենէ, խնդրելով Ձեր Բարձր Սրբազնութենէն, որ բարեհաճէք ներկայացնել զայն յառաջիկայ գումարուելիք Ընդհ. ժողովոյն:

Սրով Բնամ Զեր Բարձր Սրբազնութեան 10 Կարտ 1872 խոնարհ ծառայ
Կ. Պօլխ Յալ-է Թ. Մալքուհ

Ժողովը կընդունի Մալքուհան էՖ ի հրածեղար:

ՎԱԻՆԲԱՅՈՒՄՆ ՆՈՐԸՆՏԻՐ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆՍՅ

Հուսկ ուրեմն Ատենազպիր էՖ. կը կարդայ, ի լուր ժողովոյ, Սահմանադրութեան Գործադիր Յանձնաժողովոյ երեսօրհանական նոր ընտրութեանց վերաբերեալ տեղեկագիրն, որոյ պատճէնն աւաստիկ:

Ատենազպիր Սրբազան Հայր.

Նախագահ Ազգային երեսօրհանական ժողովոյ Տրապիզոնի Գաւառական Ընդհանուր ժողովը յունվար 2 ի տեղեկագրովը կը յայտնէ թէ կեդր. երեսօր. ժողովոյ անդամակցութեան ընտրած է, էլ մասնաւոր Աւետիս էՖ Նախն:

Մայր-եկեղեցւոյ, Ալտիկ-Փաշայի եւ Գում-Գափուի դրոս միացեալ թաղից կողմանէ, հրածարեալ երեք երեսօրհանաց տեղ, փետրվար 13ին ըստ օրինի ընտրութիւն կատարուելով, 1235 ընտրողներէ 61 անձանց քուէարկութեան մասնակցելովը, բացարձակ ստաւելութեամբ երեսօրհան ընտրուած են,

Նահապետ էՖ. Ռուսինեան, 47 քուէով,
Ասաբել պէյ Յ. Տատեան, 45 »

Մնացեալ մէկ երեսօրհանի ընտրութեան համար յաջորդ կիրակին քուէարկութիւն լինելով, 50 ընտրողաց մասնակցութեամբն երեսօրհան ընտրուած է,

Մանուկ էՖ. Արապեան:

Խապիւղի թաղին կողմանէ, հրածարեալ երեք երեսօրհանաց տեղ, նորոգ ընտրութեան համար վետրվ. 20ին քուէարկութիւն եւ քուէհամար լինելով եւ բացարձակ ստաւելութիւն

չդոյնարով, մարտ 3ին կրկին հրաւիրուած են ընտրողք, եւ 290ի շատ ընտրողներէն 57 անձանց մասնակցութեամբն երեսօրհան ընտրուած են,

Պետրոս էՖ. Փափաղեան, 38 քուէով,
Յակոբ պէյ Խանտանեան, 37 »

Սարգիս էՖ. Արապեան, 36 »

Սամաթիոյ Նէրի-Մահալլի թաղին կողմանէ, դեղարեալ երեսօրհանանուն տեղ, նորոգ ընտրութիւն լինելով մարտ 12ին, 73 ընտրողացմէ 24 անձանց մասնակցութեամբը բացարձակ ստաւելութեամբ երեսօրհան ընտրուած է:

Սեպուհ էՖ. Մկրտիչեան, 20 քուէով:

Քարա-Ալ-Օմրիկի թաղին կողմանէ, հրածարեալ մէկ երեսօրհանի տեղ, մարտ 12ին ընտրութիւն կատարուելով, 170 ընտրողներէն 24 անձամբ մասնակցութեամբն երեսօրհան ընտրուած է, բացարձակ ստաւելութեամբ քուէից, Յարութիւն էՖ. Յ. Տատեան, 19 քուէով:

Սահմանադրութեան Գործադիր Յանձնաժողովս, սոյն ընտրութեանց օրինաւորութիւնը հաստատելով, պատկանելի ժողովոյդ կը ներկայացնէ զանոնք ի վաւերացումն:

17 մարտ 1872 Ղալաթիս
Ա. Եւ. Մալքուհ Սրբազան Հայր

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Ռուսինեան էՖ. ի ընտրութեան վրայ գիտողութիւն ունիմ. նա երեսօրհանաց ընդհանրութեան շահաւոր ըսած է, ուստի այս ժողովը պիտի կրնայ նորէն զինքն իւր ծոցն ընդունիլ. մասնաւոր թէ ինք պիտի ընդունի շահաւորաց մէջ բազմիլ. պէտք է կանխաւ գիտնալ իւր որոշումը, որպէս զի իւր ընտրութիւնը վաւերանայէ ետեւ, եթէ իւր կոշումն ինք չընդունի, նոր նախատինք մ'ալ բերած չըլլայ Երեսօր. ժողովոյ. զի գիտեղ արժանի է որ Ռուսինեան էՖ. երեսօրհանութենէ հրածարելով համարաւորութիւն մ'ալ ըրաւ այն ժամանակ, որուն համարաւորուն ալ Ալեկեան էՖ. էր:

ՊԱՏԱՉԱՆ Ս. ԷՖ. — (Արեւ-պետ Գրեթ-Էն Յոճի-Պաշայ) Ռուսինեան էՖ. ի ընտրութիւնը Սահմանադրութեան տրամադրութեանց համեմատ եղած է, ուստի այդ ընտրութիւնն անողոքելի է:

ՊԵՏԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Քրիստոստուր էՖ. պարտի յետս կողմ իւր խօսքը, կամ ազգացուցանել

Ռուսինեան էՖ. ի անձին վրայ դուռ մին այն պակասութիւններէն՝ դորս կը թուէ Սահմանադրութիւնը, իբր հանգամանք անդուռեւի Երեսօր. ժողովոյ անդամակցութեան: Եթէ Ռուսինեան էՖ. յանցաւոր գտնուած էր իւր անաջին երեսօրհանութեան մասնակց, պէտք էր ժողովն այն ժամանակ ղինքը դատապարտէր եւ պատժէր: Քանի որ ժողովն այդ չէ ըրեր, ըսել է Ռուսինեան էՖ. անարբա է եւ Քրիստոստուր էՖ. ընաւ իրաւունք չունի արտաբերել անպիտի բազմաձուտ եւ ազգաւէր անձի մը պատուոյն, որոյ արժէքը եւ միշտ ճանչած եմ:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Գործադիր Յանձնաժողովը քննեք, օրինաւոր գտեր է եղած նոր ընտրութիւններն եւ ժողովոյն ներկայացուցեք: Վիւանալ ըստ նորին տեղեկագրին օրինաւոր կը ճանչէ զանոնք: Իսկ եթէ Սահմանադրութեան տրամադրութեանց հակառակոզ պարագայը կը նկատեն ոմանք, որ վրկպած լինի Գործադիր Յանձնաժողովոյ եւ Վիւանիս ուշադրութիւնէն, պէտք է զայն յայտնեն. ապա թէ ոչ Ռուսինեան էՖ. ի ընտրութիւնն ըստ օր. նի կատարուած է եւ պէտք է որ վաւերանայ:

ԵՌՄԱՆԱՍԵԱՆ Տ. ԷՖ. — Պէկեալ էՖ. բարեկամըս Ռուսինեան էՖ. ի ընտրութեան վրայ իւր զաղափարը յայտնեց, եւ ալ նոյնը պիտի երկրորդեմ Ղազարոսեան Ք. էՖ. ի պատասխանելով միայն թէ կէտ մը կայ, յորում պիտի տարբերիմք Պէկեան էՖ. ի նեա:

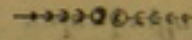
Ընդհանուր ժողովը միշտ իրաւունք ունի ընտրեալ երեսօրհանի մը վրայ գիտողութիւն յայտնել, հետեւապէս նորին ընտրութիւնն ընդունել կամ մերժել. եւ կուղեմ նաեւ որ պատուի այն սկզբունքը թէ Ընդհանուր ժողովն իրաւունք ունի ընտրեալ երեսօրհան մը չվաւերացնել եւ մերժել, երբ նա զ'ողհաւոր ժողովը թշնամանած եւ նախատած լինի: Գալով Ռուսինեան էՖ. ի ընտրութեան մէն մը երեսօրհան կը յիշէ այն ղէպքը, որ յաւելուածի մը համար տեղի ունեցաւ, զոր Ռուսինեան էՖ. իբր ժողովոյ Ատենազպիր կը պնդէր ատենադրութեանց մէջ անցնել. այն ատեն ժողովն իւր մեծամասնութեամբն որոշեց որ այնուհետեւ Ատենազպիր էՖ. ները յաւելուած չընեն ատենադրութեանց մէջ եւ խնդրը վերջ առաւ: Եթէ Ռուսինեան էՖ. յանցանք մը գործած ըլլար, ժողովը կը հրածարեցնէր զինքը, բայց նա ինքնին հրածարեցաւ, եւ այժմ նորէն

կընտրուի. ուստի Ղազարոսեան Ք. էՖ. ի երեսօրհանական ընտրութեան վրայ գիտողութիւն ընելու իրաւունքն յարգելով հանդերձ կազաչեմ զինքն, որ եթէ մէջ բերած պարագաս լաւ կը յիշէ, համամար մեզ Ռուսինեան էՖ. ի նորոգ ընտրութեան օրինաւորութեան մասին:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. ես չըսի թէ Ռուսինեան էՖ. անարժան է երեսօրհանութեան. իմ բրածս յոկ գիտողութիւն մ'էր, զոր ժողովոյ ուշադրութեան յանձնել ուղեցի. ապա թէ ոչ եւ ինքնա լաւ կը ճանչեմ Ռուսինեան էՖ. ի արժանաւորութիւնը:

ԵՌՄԱՆԱՍԵԱՆ Տ. ԷՖ. — Խիստ բաւաւոր էր ձեր բրած գիտողութիւնը, սակայն այն խօսքերն, որոնցմով Ընդհ. ժողովն անպատու եւ կը կարծէք, առանձինն էին եւ ոչ թէ պաշտօնական, հետեւաբար կատաճարեմ որ Ռուսինեան էՖ. ի ընտրութիւնը վաւերանայ:

Ատենազպիր էՖ. քուէի կը դնէ Գործ. Յանձնաժողովոյ տեղեկագիրն, եւ ժողովն ընդհանուր հաւանութեամբ կը վաւերացնէ յիշեալ ինն է-ֆէնտիներու երեսօրհանական ընտրութիւնը:

ՎԱԻՆԲԱՅՈՒՄՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐ. ԶՈՒԹԵԱՆ ԿՐՈՆ. ԺՈՂՈՎՈՅ

Ատենազպիր էՖ. կը յայտարարէ թէ Ընդհ. ժողովոյ որոշման համեմատ Ազգ. Վարչութեան կրօն. ժողովոյ ընտրութիւնը կատարուած է եւ ընտրութեան տեղեկագիրը Վիւանին հաղորդուած. ուստի եւ ժողովոյ ուշադրութիւնը նոյն տեղեկագրին վրայ հրաւիրելով կատաճարկէ Ատենազպիր էՖ. ի ընթեանու զայն, որոյ աւաստիկ պատճէնը:

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

Նախնթայ ԼԸ. նստի մէջ տրուած որոշման համեմատ Ամեն. Ս. Գաորիարք Հայրը կրօնական Համալուծար ժողով հրաւիրեց, Ազգ. կրօն. ժողովոյ անգամոց ետապատիկ թուով ընտրեալաց ցանկ պատրաստելու համար:

Համալուծար ժողովն երկու նիստ ընելով, մարտ 1 եւ 6ին, իր պաշտօնը կատարեց եւ հետեւեալ տեղեկագիրը ներկայացուց Ամեն. Ս. Հօր:

Ամենապատիւ Սրբազան Հայր

Ըստ հրամանի Ձերդ Սրբազնութեան՝ Եկեղեցական Համագումար ժողով դուժարեցաւ ՚ի Պատրիարքարան, ՚ի 1 մարտ 1872, Ազգ. կրօն. ժողովոյ համար ընտրելեաց ցանկը պատրաստելու, ուր 4. Պօլսոյ Եկեղեցեաց Քարոզիչ Հայրերէն ու Աւագերէց եւ Աթոռակալ Քահանայներէն ներկայ գտնուեցան միայն 34 եկեղեցական Հարք, այսինքն՝ չորս Եպիսկոպոս, վեց Վարդապետ, քսան եւ չորս Քահանայ. նաեւ մի Եպիսկոպոս եւ մի Քահանայ քուէնամակաւ մասնակցած էին սոյն ընտրութեան:

Ատեանը բացուեցաւ ընդ ատենապետութեամբ Գեր. Յովհաննէս Եպիսկոպոս Կապուտիկեանի եւ ատենադպրութեամբ Խորէն Քահանայ Փէշիվանեանի. եւ ըստ օրինի Սահմանադրութեան կրօնական ժողովոյ 14 անձանց եռապատիկն ներկայք 42 եկեղեցական Հարք անուններ քուէթուղթերու վրայ նշանակելով, որոշեալ ժամուն քուէտուին բացուելով քուէհամարի գործողութիւնը կատարուեցաւ եւ քուէից բացարձակ առաւելութիւն ստացան հետեւեալ եկեղեցական Հարք.

1. Գէորգ Քահանայ	Արծրունի	31
2. Յովհաննէս Եպիսկոպոս Կապուտիկեան		30
3. Արրոսիոս Վարդապետ Իսկէնտէրեան		29
4. Ներսէս	Սամաթիոյ	29
5. Արիստակէս Քահանայ	Մամբրէեան	29
6. Մատթէոս Վարդապետ Իզմիրեան		27
7. Եղիշէ	Քահանայ	Մայր-Եկեղեցւոյ 26
8. Սահակ	»	Տ. Սարգսեան 26
9. Գարրիէլ	»	Պէշիկթաշու 25
10. Խորէն	»	Փէշիվանեան 24
11. Գրիգոր	»	Ս. Խաչի 24
12. Սուքիաս	»	Մայր-Եկեղեցւոյ 24
13. Խորէն	Եպիսկոպոս	Նար-պէյ 23
14. Գրիգոր	»	Գարակէօմրիւկի 22
15. Նիկողայոս	»	Ազատեան 22
16. Իգնատիոս Քահանայ	Միջագիւղի	22
17. Գրիգոր	»	Աճէմեան 19
18. Կարապետ Վարդապետ	Սերովբեան	19
19. Հմայեակ	»	Այազմայեան 19
20. Յարութիւն Քահանայ	Պալատու	19

Եւ որովհետեւ ընտրելեաց ցանկը 42 եկեղեցական պէտքէ պարունակել, ուստի Համագումար ժողովոյս Գիւանը որոշեց որ բացարձակ առաւելութեամբ քուէ ստացողներէն ետքը համեմատաբար առաւել քուէ ստացող եկեղեցականներէն պակաս 22 թիւը ամբողջա-

ցընելու համար կրկնապատիկ թուով ցանկ մը պատրաստուի 6 մարտ առաջիկայ երկուշաբթի օրը դարձեալ քուէարկութեան ձեռնարկելու եւ 42 ընտրելեաց մնացողը լրացնելու. որոյ համար չրադրաց միջոցաւ հրաւեր կաւ 4. Պօլսոյ բոլոր Քարոզիչ Հարք եւ Աւագերէց ու Աթոռակալ Քահանայից որ այս անգամ 44 եկեղեցականաց մէջէն միայն 22 եկեղեցականաց անունները քուէթուղթերու վրայ գրեն. եւ անձամբ կամ նամակաւ առաջիկայ երկուշաբթի օր է 6 մարտ, ՚ի Պատրիարքարան լեւրեն, ուր ճիշդ ժամը ճին քուէհամարի գործողութիւնը պիտի կատարուի:

Այսօր որ է 6 մարտ երկուշաբթի, ժամը 7ին ատեանը բացուեցաւ ընդ միտն-անունապետութեամբ Իզմիրեան Մատթէոս Վարդապետի եւ ատենադպրութեամբ Փէշիվանեան Խորէն Քահանայի. այս անգամ 42 եկեղեցականք անձամբ եւ 17 եկեղեցականք նամակաւ մասնակցեցան քուէարկութեան եւ ճիշդ ժամը ութ եւ կէսին քուէտուի բացուելով քուէհամարի գործողութիւնը կատարուեցաւ ՚ի ներկայութեան ժողովոյս Գիւանին եւ ընտչաց. եւ համեմատական առաւելութեամբ քուէ ստացան հետեւեալ եկեղեցական Հարք.

21. Գարեգին Վարդապետ Թաթարեան		24
22. Երեմիա Քահանայ	Խաղիւղի	23
23. Բարսեղ	»	22
24. Յովհաննէս Վարդապետ Գալատեան		21
25. Աթանաս Քահանայ	Մայր-Եկեղեցւոյ	21
26. Յարութիւն	»	Սերովբեան 21
27. Թադէոս Եպիսկոպոս	Պալատու	19
28. Մեսրոպ Քահանայ	Մայր-Եկեղեցւոյ	18
29. Եզնիկ Վարդապետ	Նարլը-Գաթուի	17
30. Միքայէլ	Քահանայ	Պալատու 17
31. Յովհաննէս	»	Սամաթիոյ 17
32. Խաչատուր	»	Տ. Գարրիէլեան 16
33. Խորէն Վարդապետ	Փոխ. Երուսաղ.	15
34. Յովհաննէս Քահանայ	Մկրեան	15
35. Կարապետ	»	Պէշիկթաշու 15
36. Յովհաննէս Եպիսկոպոս	Սէթեան	14
37. Մարտըէ Քահանայ	Գարակէօմրիւկի	14
38. Վրթանէս	»	» 14
39. Յովհաննէս	»	Ս. Կարապետի 14
40. Արիստակէս	»	Մայր-Եկեղեցւոյ 14
41. Արիստակէս Եպիսկոպոս		13
42. Մարտիրոս Քահանայ	Ս. Խաչի	13

Արդ՝ եկեղեցական Համագումար ժողովոյս Գիւանը Ազգ. կրօնական ժողովոյ համար ընտրել-

եաց եռապատիկ ցանկը, ըստ օրինի Սահմանադրութեան, պատրաստած ըլլալով կրօն. ժողովոյ մասնակցանել Ձերդ Ամեն. Սրբազնութեան:

Ի դիմաց Եկեղ. Համագումար ժողովոյ 6 մարտ 1872 Փոխ-Առնադիւղի Փոխ-Առնադիւղի Ի Պատր. Հայոց Փոխ-Առնադիւղի Փոխ-Առնադիւղի

Ս. Պատրիարք Հայրն՝ այս տեղեկագրին համաձայն՝ ընտրելեաց ցանկն երեսօխոսանաց հաղորդեց եւ հրաւիրեց զանոնք ՚ի քուէարկութիւն ընտրութեան կրօն. ժողովոյ:

Աւասիկ երեսօխոսանաց ուղղեալ հրաւիրագրերոյն պատճէնը:

Ազգային Վարչութեան կրօնական ժողովոյ անդամոց ընտրութեան համար, ըստ 237. Յօդուածոյ Սահմանադրութեան, կրօնական Համագումար ժողովէն պատրաստեալ ընտրելեաց եռապատիկ թուով ցանկն, Ընդհանուր ժողովոյ վերջին 1. Ը. նստի մէջ տրուած որոշման համեմատ, Ձեզ հաղորդելով կը խնդրեմ որ՝ սոյն ցանկին մէջէն 14 անձանց համար Ձեր քուէն կամ անձամբ բերէք եւ կամ նամակաւ զրկէք յառաջիկայ ուրբաթ օր ՚ի Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցին Ղալաթիոյ, ուր Ընդհանուր ժողովոյ Գիւանի, կրօնական Համագումար ժողովոյ Գիւանին եւ Գործադիր Յանձնաժողովոյ հրահրութեան ներքեւ քուէարկութիւն եւ քուէհամար պիտի կատարուին հրապարակաւ:

Քուէարկութիւնը պիտի սկսի ժամ ճին եւ տեւէ երկու ժամ. յորմէ յետոյ գալիք քուէներն անընդունելի պիտի ըլլան, վասն զի ժամը ճիշդ ճին քուէհամար պիտի լինի:

Նիւէ այս քուէարկութեամբ 14 ընտրելեաց համար բացարձակ առաւելութիւն չդոյնալով կրօնական ժողովոյ ընտրութիւնը չաւարտի, համեմատական քուէարկութիւնն ալ մինչեւ յաջորդ ուրբաթ պիտի կատարուի, ամբողջ ընտրութեան արդիւնքն Ընդհանուր ժողովոյ յառաջիկայ նստին ներկայացնելու համար:

8 մարտ 1872 Մնամ աղօթարար Ի Պատր. Հայոց ՊԱՏՐԻԱՐԿ Կ. ՊՕԼՍՈՅ Կ. Պօլիս ՄԿՐՏԻՉ ԱՐԳԵՊԻՍԿՈՍ ԽՐԻՄԵԱՆ

Թիւնն սկսաւ հրապարակաւ, որոյ մասնակցեցան 48 երեսօխոսանք անձամբ եւ 60 երեսօխոսանք քուէնամակաւ, ընդ ամենը 78 քուէարկու:

Միայն Պէկեան էՖ. երեսօխոսանը, չուղելով մասնակցիլ քուէարկութեան, հրաւիրագրոյն պատասխան մը գրած էր, որ աւասիկ:

Ամենապատիւ Սրբազան Տէր,

Նախագահ Ազգային Երեսօխոսանական ժողովոյ: Ազգ. Վարչութեան կրօնական ժողովոյն ընտրութեան քուէարկութեանը մասնակցիլ կը հրաւիրէք զիս:

Ներեցէ՛ք ինձ ըսել, Սրբազան Տէր, որ Երեսօխոսանական ժողովոյ որոշուող յարգելովս հանդերձ, չի պիտի կարենամ մասնակցիլ այդ քուէարկութեան:

Իմ համոզումն է թէ, ամենայն Հայոց Վեհ. Հայրապետին բողոքոյն կամ ամբաստանութեանը տակ, ուր դեռ կը գտնուի ժողովը, կրօնական գործոց ձեռնարկել պարտաւոր է:

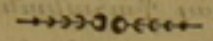
Մնամ բարձր Սրբազնութեանդ 1872 մարտ 10 Ամենախոնարհ ծառայ եւ Կ. Պօլիս ազգային Երեսօխոսան Թ. Պէլ:

Քուէարկութեան 2 ժամ միջոց տրուելէ ետեւ քուէհամարն սկսաւ ժամ 8 ՚ին: 78 քուէթղթերէն միոյն վրայ միտնանակ ընտրելեաց անուններու դիտողութիւն մը նշանակուած էր. հետեւապէս այն քուէն ըստ ինքեան ոչնչանալով 77 քուէ մնացին եւ հետեւեալ արդիւնքն արտադրեցին:

Տ. Գէորգ	Քահանայ	Արծրունի	66
Տ. Խորէն	Վարդապետ	Փոխ. Երուսաղիմայ	64
Տ. Յովհաննէս	Քահանայ	Մկրեան	64
Տ. Սահակ	»	Տ. Սարգսեան	63
Տ. Մատթէոս	Վարդապետ	Իզմիրեան	58
Տ. Հմայեակ	»	Այազմայեան	56
Տ. Խորէն	Քահանայ	Փէշիվանեան	56
Տ. Գրիգոր	Եպիսկոպոս	Գարակէօմրիւկի	49
Տ. Գարեգին	Վարդապետ	Թաթարեան	47
Տ. Թադէոս	Եպիսկոպոս	Պալատու	46
Տ. Նիկողայոս	»	Ազատեան	45
Տ. Խաչատուր	Քահանայ	Տ. Գարրիէլեան	44
Տ. Յարութիւն	»	Սերովբեան	42
Տ. Յարութիւն	»	Պալատու	42
Տ. Արիստակէս	»	Մամբրէեան	35

վերջ առած են, սակայն զեռ վեց երեւոյթ-
խանք կան խօսք ուղղող, որոց Գիւանը պարտի
խօսք տալ : Եթէ իրենց զխտողութիւններն ար-
դէն բացատրուած կը համարին, լաւ : իսկ ե-
թէ նոր զխտողութիւն մ'ունին, կը հրաւիրեմ
զիրենք խօսք առնուլ :

Խօսք ուղղող երեսփոխանները խօսքերնին կը
թողուն : ուստի եւ Ատենապետ էֆ. քուէի կը
զնէ կրօն. ժողովոյ ընտրութեան տեղեկագի-
րըն եւ ժողովն ընդհանուր հաւանութեամբ կը
վաւերացնէ Ազգ. Վարչութեան կրօն. ժողովոյ
կազմութիւնը :

ՀԻՄՆԱԲԱՐԱԳԻՐ ԳԻՒԱՆԻ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎՈՅ

Ատենապետ էֆ. Ատենական Կանոնադրու-
թեան խնդիրը ձեռք առնելէ յառաջ յայտնեց
թէ Գիւանի անդամք իրենց հրաժարականը
ժողովոյ ներկայացնելու հարկին մէջ կը զբա-
նուին եւ կաղաչեն զժողովն որ բարեհաճի,
Ատենական Կանոնադրութեան խնդրոյն չան-
ցած, իւր բարձր ուշադրութիւնը քանի մը
վայրկեան այս հրաժարականի խնդրոյն վրայ
դարձնել :

Հետեւապէս խօսքն Ատենադպիր էֆ. ին
տուաւ, որ ընթերցաւ հետեւեալ հրաժարագի-
րը :

Ատենապատիւ Նախագահ Արքայան Հայր

Մինչ ժողովդ Ատենական Կանոնադրութեան
խնդիրը յառաջ կառնու, Գիւանի անդամք չեն
կրնար իրենց գոհունակութիւնը զսպել եւ
չյայտնել : Փորձն արդէն եցոյց որ Ատենական
Կանոնաց չգոյութիւնը որքան անպատեհու-
թեանց տեղի կուտար եւ որչափ սուղի կը
նստեր :

Չէ կարելի տարակուսիլ որ, ժողովդ այսօր զայն
հաստատելով Գիւանին ու Երեսփոխանաց փո-
խադարձ պարտեաց եւ իրաւանց սահմանը բա-
ցորոշակի պիտի գծէ եւ ուղղութիւն մը պիտի
տայ իւր ներքին ընթացքին :

Այս առթիւ Գիւանի անդամք ժողովոյ ու-
շադրութեանը կը ներկայացնեն իրենց պաշտօ-
նաւարտութեան պայմանաժամուն արդէն լրա-
ցեալ լինելն, եւ Սահմանադրութեան 83ր. Յօդ-
ուածոյ Բ. հատուածին սա տրամադրութիւնը

թէ՝ « Ատենական Գիւանը տարին անգամ մը
կը նորոգի » :

Մինչեւ ցարդ Ատենական Կանոնադրութեան
հաստատութեան յապաղումն զմեզ մեր պաշ-
տօնին մէջ կաշկանդած էր, այսօր ա՛լ այս կա-
պանքը կը քակուի, եւ մեք, չնորհակալ լինե-
լով պատկառելի ժողովոյդ ա՛յն վստահութեան
համար որով պատուեց զմեզ, հրաժեշտ կու-
տա՞ք մեր պաշտօնէն, խնդրելով պատկառելի
ժողովէդ որ բարեհաճի որոշել այժմէն Եսորդ
Գիւանի ընտրութիւնն եւ առաջին դասէ զայն
խնդրոյ կարգին մէջ, յառաջիկայ նստին համար :

Գիւանի անմիջական վերակազմութիւնը զա-
նազան պատճառներով ստիպողական խնդիր մը
դարձած է այժմ : վասն զի Ա. Ատենապետ
եւ Ա. Ատենադպիր էֆէնտիւներն արդէն հրա-
ժարած են : Բ. Ատենապետ էֆ. երեսփոխանու-
թենէ դադարման եւ վերընտրութեան առթիւ
առժամանակեայ պաշտօնավարութիւն մ'ունի
անոր մէջ : Գ. Ատենապետ էֆ. ինչպէս քանիցս
յայտարարած է, ժողովոյ որոշեալ աւուրց
թղթատարի օրեր ըլլալուն առթիւ անձնական
անհրաժարելի դրազումներէ արդիւեալ է : եւ Բ.
Ատենադպիրն ալ շատ ու շատ պատճառներ ու-
նի իւր դժուարութիւնը պաշտօնէն այլ եւս քաշ-
ուելու :

Անկասկած լինելով որ պատկառելի ժողովդ
կղզայ Գիւանի վերանորոգման անհրաժեշտ
հարկը եւ կը փութայ յայն :

Մնա՞ք խորին յարգանք ընդ միշտ անձնուէրք
Ազգ. երեսփ. Ընդհ. ժողովոյ

Բ. Արէն-դէր Գ. Արէն-դէր Բ. Արէն-դէր
ՍՅՐԳԻՍ ԱՂԱՐԷԿԵԱՆ Կ. ԳԱՐՍԵՕՐԵԱՆ Յ. Հ. ՄԷՐԵՆԿԵ-ԳՈՒԼԻ
Ղալաթիա 17 մարտ 1872

Ժողովականաց շատեր առարկելով թէ՛ սահ-
մանադրական տարեգլուխը մօտեցած լինելով
աւելի պատշաճ կը լինէր Գիւանի հրաժեշտը
նոյն ատենին թողուլ, ժողովն այս խնդիրը
յառաջիկայ Մայիսին թողուց եւ խնդրեց Գի-
ւանի անդամներէն որ իրենց պաշտօնը մինչեւ
այն ատեն շարունակեն :

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ժողովն Ատենական Կանոնադրութեան խնդ-
րոյն անցնելով, անոր պատրաստութեան հա-
մար կազմուած Յանձնաժողովոյն 10 Օղոստոս
1871 թուականաւ ներկայացուցած ծրագիրը

նկատողութեան առաւ, եւ անոր մինչեւ 11րդ
յօդուածը՝ սրբադրելով՝ հետեւեալ կերպիւ ըն-
դունեց :

1. Ընդհանուր ժողով կը բացուի սահմանադ-
րական տարեգլխին եւ 'ի պահանջել հարկին,
Ս. Նախագահի կամ Գիւանի հրաւիրանօք :

Ժողովը բաց կը մնայ, մինչեւ որ պատճառ
եղող եւ նոյն միջոցին պատահած խնդիրները
վերջանան :

2. Այդ հարկն երեւան կը հանեն՝ Պատրիար-
քըն, Ընդհ. ժողովոյ Գիւանն, Ազգ. Վարչ.
կրօնական կամ Քաղաքական ժողովներն եւ
Երեսփոխանաց չորրորդ մասին խնդրագիրը :

3. Ժողովոյն կը նախագահէ Ս. Պատրիարքն
եւ անոր բացակայութեանը ներկայ եկեղեցա-
կաններէն մին, զոր ժողովն առ օրին կը կարգէ :

4. Ժողովը Գիւան մը կուռնեայ, որոյ ան-
դամք պաշտօնակալ են ժողովոյն մէջ :

Գիւանը կը բաղկանայ երեք Ատենապետէ
եւ երեք Ատենադպրէ, որք յաջորդաբար
զիրար կը փոխանակեն եւ 'ի հարկին կը գործակ-
ցին իրարու :

Ընդհ. ժողովոյ Գիւանին անդամներն, եթէ
Ազգ. Կեդր. Վարչութեան ժողովոց ալ ան-
դամ ընտրուին, չեն կրնար այս երկու պաշ-
տօնները միանգամայն վարել : ինչպէս նաեւ
Ազգ. Կեդր. Վարչութեան ժողովոց անդամք
ալ՝ փոխադարձաբար : Այսպիսի պարագայի
մէջ երկու պաշտօններէն մին պէտք է ընտրեն :

Գիւանը սահմանադրական երկամեայ շրջանի
ամեն տարեգլխին կը նորոգի : Նախորդ ան-
դամք վերընտրելի են :

5. Ատենապետին պաշտօնն է՝
Ա. Ատենաը բանալ եւ գոցել որոշեալ ժա-
մերուն :

Բ. Ատենաբանից կարգաւ խօսք տալ :
Գ. Վիճաբանութիւններն ուղղել, լուսաբա-

նել եւ ամփոփել :
6. Ատենադպրին պաշտօնն է՝
Ատենախօսութեանց անփոփոխ իմաստով
արձանագրութեանը հսկել :

Բ. Ատենադրութեանց անյեղլի ողւով պատ-
րաստութեանն ու յաջորդ նստէն յառաջ հրա-
տարակութեանը հոգ տանիլ :

Գ. Աւ Ընդհ. ժողովն ուղղեալ գրութիւննե-
րը ներկայացնել յառաջիկայ նստին եւ Ընդհ.
ժողովէն ելած գրութիւնները գործադրել :

7. Երբ երեք Ատենապետներ կամ երեք Ա-
տենադպրներ միանգամայն բացակայ լինին,
ժողովն առ օրին մէկը կը կարգէ իր մէջէն, 'ի
նոյն պաշտօն :

8. Ընտրեալ երեսփոխանաց կէսէն աւելի թի-
ւը կը կազմէ օրինաւոր Ատենաը :

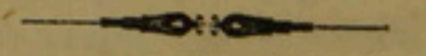
9. Որոշեալ ժամուն Ատենաը կը բացուի ներ-
կայ Երեսփոխաններով, օրուան խնդրոց վրայ
վիճաբանելու համար, եւ որոշում կը տրուի օրի-
նաւոր թիւը լրանալէ յետոյ :

10. Նստի ներկայացող Երեսփոխանք ներկա-
յութեան տուժարին մէջ կատրագրեն, որ
ժողովարանին մէջ դրուած կըլլայ Ատենաի
բացումէն մէկ ժամ առաջ :

Ատենաը գոցուածին պէս ներկայութեան
տուժարին մէջ կը նշանակուին բացակայք եւ
իրենց բացակայութեան օրինական պատճառ-
ներն, եթէ ունին եւ հաղորդած են :

Օրը տարածամած լինելով, Ատենական Կա-
նոնադրութեան խնդրոյն շարունակութիւնը
յաջորդ նստին թողուցաւ եւ Ատենապետ էֆ.
ատենաը գոցեց ժամ 10 : ին :

ԱՏԵՆԱԳԵՏ ԱՏԵՆԱԳՊԻ
Ս. ԱՂԱՐԷԿԵԱՆ Յ. Հ. ՄԷՐԵՆԿԵ-ԳՈՒԼԻ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ԲԱՑՈՒՄ 1870 ԱՄԻՆ

ՆԻՍՏ Խ.

31 ՄԱՐՏ 1872

ՆԱԽԱԳԱՀ. — ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԲ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ. — ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ Կ. ԷՖ. (Առ ժամանակեայ կարգեալ)

ԿԱՐԳ ԽՆԴՐՈՑ

- 1° Վաւերացումն նորընտիր Երեսփոխանաց :
- 2° Ատենական Կանոնագրութիւն :
- 3° Կաթողիկոսական եւ Պատրիարքական յարաբերութիւնք :

Ատենի բացման որոշեալ ժամն կարի խակ անցած եւ ոչ ոք Ատենապետ ներկայացած լինելով, Ս. Նախագահի հրաւիրմամբ Իւթիւճեան Կ. ԷՖ. Ատենապետի աթոռն անցաւ առ ժամանակեայ կերպով, եւ ժամը 7¹/₂ ին ատենը բացաւ 'ի ներկայութեան 33 Երեսփոխանաց, որոց թիւն վերջէ եկողներով 36 ի յանգեցաւ, առանց մեծագոյն մաս գոյանալու :

Ատենապետ ԷՖ. հիւանդութեան պատճառաւ բացակայ մնալու հարկադրեալ երեսփոխանաց անուանքն յիշելէ ետեւ, ծանոյց ժողովոյն թէ՛ Տատեան Ս. Առաքել ԷՖ. էն հրաժարի մը եւ Այլատեան Մատթէոս ԷՖ. էն յոգուած մը հասած են Գիւանին :

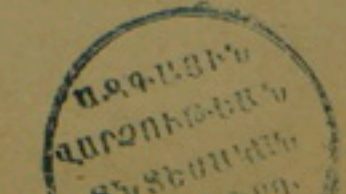
Բացակայ երեսփոխանաց գրաւոր ղիտողութեանց ընդունելի թէ մերժելի լինելը խնդիր մ'եղած է արդէն, ուստի եւ այս ալ՝ առաջնոց պէս՝ չկրնար ժողովոյ նկատողութեան ենթարկիլ, ըսաւ Ատենապետ ԷՖ. եւ յաւելցուց թէ՛ Տատեան ԷՖ. ի հրաժարագիրը նկատողութեան առնելու ինչպէս եւ ԼԶ. նստի միջանկեալ ատենագրութիւնը ընդունելութեան դնելու եւ նորընտիր երեսփոխանաց տեղեկագիրը վաւերացման ներկայացնելու համար, որք անմիջական

որոշմանց կարօտ խնդիրներ են, ժողովոյ օրինական թուոյն լրացման օպասել հարկ է՞, որ դեռ գոյացած չէ :

Հետեւապէս ժողովականաց փափաքին համեմատ Ատենական Կանոնագրութեան վրայ վիճարանութիւն բացուած հրատարակեց Ատենապետ ԷՖ., որոյ տասն յօդուածները նախորդ նստին մէջ ընդունուած էին, եւ ԿԼԵԴ յօդուածէն սկսեալ խօսք տուաւ կարգաւ երեսփոխանաց :

Ատենը 1¹/₂ ժամ շարունակելէ եւ Ատենական Կանոնագրութեան ԿԼԵԴ էն մինչեւ ԿԼԵԴ յօդուածոց վրայ զանազան սրբազրութիւնք առաջարկուելէ յետոյ, նկատելով որ մեծագոյն մաս չգոյանար եւ որոշում չկրնար տրուիլ, մանաւանդ թէ՛ ներկայ ժողովականաց հետզհետէ մեկնելովը խիստ փոքրաթիւ մաս մը կը մնայ ժողովարանին մէջ, Նախագահ Սրբազանի առաջարկութեան վրայ Ատենապետ ԷՖ. ատենը գոցեց ժամը 9 ին :

ՓՈԽ.—ԱՏԵՆԱՊԵՏ Կ. Ս. ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ ԱՏԵՆԱԳԻՐ Յ. Հ. ՄԷՐԵՆԷՄ-ԳՈՒԼԻ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ԳՐԱԿԱՆԱԿ

ՅԵՐԱՅԱՆ 1875

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆԱԿ

(ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆԱԿ)

ՅՈՒՐՏԻ ԳՐԱԿԱՆԱԿ

- 1. Գրականության զարգացումը
- 2. Գրականության տեսություն
- 3. Գրականության պատմություն

Գրականության զարգացումը մեր հայրենիքում կատարվել է մի քանի փուլերով։ Առաջին փուլը կապված է մեր հայրենիքի մշակութային կյանքի հետ։ Գրականության զարգացումը մեր հայրենիքում կատարվել է մի քանի փուլերով։ Առաջին փուլը կապված է մեր հայրենիքի մշակութային կյանքի հետ։

Գրականության զարգացումը մեր հայրենիքում կատարվել է մի քանի փուլերով։ Առաջին փուլը կապված է մեր հայրենիքի մշակութային կյանքի հետ։ Գրականության զարգացումը մեր հայրենիքում կատարվել է մի քանի փուլերով։ Առաջին փուլը կապված է մեր հայրենիքի մշակութային կյանքի հետ։

Գրականության զարգացումը մեր հայրենիքում կատարվել է մի քանի փուլերով։ Առաջին փուլը կապված է մեր հայրենիքի մշակութային կյանքի հետ։

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆԱԿ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆԱԿ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆԱԿ

ԳԻՆ 2 ՂՐՈՒՇ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄՆՅՈՒԿԻՆ

Կը ծախուի ի Դիւանատան Պատրիարքարանի , և կը գտնուի
Եկեղեցեաց բանկաները .